

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 26. ЈАНУАРА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, пиаче сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ЧЕШКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Свршетак.)

Међу тим је грађење народнога по зоришта на обалама сребрнасте Влтаве, у Прагу, напредовало, и мало по мало примицало се крају.

Близу беше већ и време да се позориште отвори, време славно и знаменито у повесници чешкога народа, који је пуних тридесет година неуморно радио и допри нео много жртава, да дође до свога позоришта!

Тај знаменити споменик чешкога пре порођаја већ се поносито уздизао над суседним зградама, узносећи својом краткотом и сјајем сав Праг.

На сунчаним зрацима блестало се његово огромно кубе, поносито дижући главу над целим златним Прагом.

Позориште беше прва зграда у Прагу не само по свом особитом значају, него и у погледу артистичке и архитектоничке уметности.

Многе престонице у Европи нису се могле подичити тако сјајним позориштем.

Припреме за свечано отварање уде шавале су се уз огромно саучешће целога чешкога народа и народно одушевљење бивало је све веће и веће, што се вине приближавао тај знаменити час.

Али кад је већ почела рудити зора нове ере чешкој уметности, постиже чешки народ несрећа, којој нема равне у светској повесници.

Народно позориште, које је стало чешки парод големих напора, постаде жртвом страшнога пожара баш у очи свечаног отварања.

Позориште изгори до темеља 12. ав

густа 1881. године, и његове зидине, од дима подрнеле, беху тужни сведоци несреће, која их је задесила.

Позориште, о ком су чешки родољуби сањали, претвори се за једну ноћ у развалине.

На гласове, да у златноме Прагу гори позориште, покри смртно бледило лице свугде, где се чешка реч говорила.

Око развалина згртао се народ: старици, жене и деца, наричући и ломећи руке очајно, као да су хтели сузама својима да угасе пламен.

Али крику те велике туге придржали се крик, пун поносите свести и енергије: „Не дајмо се!“ (Не дајмо се!)

Још се дизао у вис пламен, још су се вили црни облаци од дима око зграде — а већ је било удешено како да се при бирају нови прилози за запдање позоришта.

„Позориште је било, позоришта нема, ал' позоришта мора бити“, — разлегаше се на све стране.

Те речи изазваше ново одушевљење у целом чешком народу.

За неколико недеља скучило се на запдање великога народнога позоришта у Прагу нов милион форината.

Било би сувише казивати, како су се у то време прибрали прилози.

Само нечуven домаљубни занос могао је учинити, да се за тако кратко време скупи толи голема свота међу малобројним чешким народом.

Тада је у Чешкој и најбеднији спромашак давао свој последњи новчић на позориште.

Од то доба не прођоше ни пуне две године, а чешко народно позориште никну као оно финик-птица из свога пепела.

Народ је чешки жртвовао на своје позориште до три милијуна форината.

18. новембра 1883. отворило се ново чешко позориште свечаним начином.

Позориште то служи на част, дико и понос чешкоме народу.

Ето испричамо у кратко, колико је напора и муке стало, док је чешки народ подигао своје народно позориште.

Истрајност наше браће Чеха нека и нас подстрекава на рад и укрепи наду у нама, да ћемо се и ми, уз нешто вишег пожртвовања, ако Бог да на скоро поносили својим народним позориштем!

Расправа о народном позоришту на хрватском сабору.

У седници хрватског сабора од 1. фебруара о. г. расправљало се и питање о народном позоришту у Загребу. Том приликом одобрена је народном позоришту и за годину 1886 припољ од 36.000 фор. а. вр.

Доносимо по стенографским беленикама ту целу расправу.

Председник. Реч има г. заступник др. Мазура.

Др. Шиме Мазура. Част ми је ставити на високу владу питање, да ли мисли одржати наше казалиште, онако као до сада? Ненамерава ли можда какве преинаке учинити, да се свата, која се овде тражи, умањи, колико је могуће, а постигну нови резултати; а мислим, да би се захко могли постићи бољи резултати? Осим тога што намерава са градњом новога казалишта, намерава ли започети је и како је намерава удељити?

Председник. Реч има пресветли господин председник.

Данило Станковић. Високи саборе! Као што је високој кући познато, устројен је минуле године посебни одбор, који уз владиног поверилика равна послове народног казалишта. Сада је минула година дана, од када одбор води ту управу, а познати су и економички резултати тога раздобља. Влада ће узети у разматрање, је ли је према набављеном изкуству нужна каква промена.

Што се тиче градње новога казалишта, то је влада сазвала анкету за то питање и одбор је поднео предлог, те ће влада сазвати пленум те анкете, па ће онда учинити, што је чујно.

Заступник др. М. Деренчин. Високи саборе! Ја морам пре свега бити пуно захвалан господину председнику, што је он својом изјавом демантовао вест полуслужбеног листа, вест, коју је грађанство града Загреба сматрало истинитом, да Његова Преузвишеност кани мимо анкете узети у руке решење питања о градњи

новог казалишта и решити га без обзира на јавно мњење, на име градити ново казалиште на тако званом Сајмишту уз свеучилишну зграду, пошто ово градилиште пружа могућност, да се та градња што пре изведе. Но његова пресветлост је казала, да о том нема говора, па је то изрично и изјавила, и такоја држим, да оно, што изјављује председник, да оно изјављује и бан, и да је тако према предлогу анкете установљено и одобрено место за казалиште. Истинा, да се јавно мњење у погледу места, где да се подигне казалиште, колеба, али то колебање је с тога, што се ова потреба навлачи.

Ја држим, да би се свакако морало нешто учинити у том погледу.

Говорити о градилишту овде, било би да како неумесно и неоправдано мњење свих они, који се за градњу казалишта интересују, кад кажу, да је мисао о градњи казалишта на сајмишту несретна, те ако та мисао постоји збивају у владиним круговима, то држим, да је нужно сазвати још једном анкету, да се то питање још боље разјасни, него ли је то доселе учињено.

Ја бих био јако захвалан г. председнику, ако би ми на то питање одговорио, да ли влада кани именовати одбор, који би је саветом подупирао код градње саме и који би организовао скупљање добровољних приноса нешто успешније, него што може влада, како се је у задње време показало.

Господо! Што се тиче управе казалишне, господин председник није ништа казао, него је само казао, да влада мотри управу (др. Тушкан: штудира!) па да зато не може ништа казати. Ја се налазим понукан, јер ме у великој мери интересује градња казалишта, молити г. председника нека одговори и на ово питање.

Председник. Реч има одељни председник.

Госп. Дано Станковић. Ја нисам рекао, да ће влада донети одлуку гледе градилишта казалишта према предлогу анкете, нити сам казао,

да се влада сматра везаном предлогом анкете, него да ће она, чувши предлог анкете, према својој расудби и својој одговорности одлуку изрећи у погледу том.

Што се тиче питања, хоће ли влада устројити одбор какав, који ће руководити градњу, то ће бити г. предговорнику, као члану анкете, познато, да је и то питање пред анкетом, те да

ће влада, чувши предлог анкете, и то питање решити.

Председник. Пошто нико не жели говорити штамат: Прима ли високи сабор наслов 13.: „Принос народним заводом и земаљске штипендије са 39.240 фор.

Прима се.

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Ej, људи, што се не жените!*“ Шаљива игра у 4 чина, од Јулија Розена, за српску позорницу прерадио А. Јовановић Муша.)

Та радо гледана шаљива игра прешла је преко наше позорнице 10. јануара о. г. Она је и овога пута учинила своје: навела је на смех публику, а то се може делимично захвалити и доброј, складној игри глумца, који су без разлике чинили што су год могли, да одобровоље публику. У томе имају највећу заслугу Ружић (Јагодић) и Д. Ружићка (Јагодићка). Обоје су и кретом и гредом, и говором и погледом били онаки, као што их је писац замишљао: Ружић прави јунак под папучом, а Д. Ружићка жена, која, истинा, држи команду у кући, али уме и попустити, кад јој се што докаже разлозима. Уз њих је раме уз раме стојала Ј. Добриновићка (Мутибарићка) која је на смех изазивала, чим се појавила. Тако исто с похвалом морамо споменути: Добриновића (Луткић), С. Вујићку (Милева), Ј. Хаџићеву (Савка). Свак од њих био је на свом месту, што се тиче схватања и извођења пове-рених им улога. Добро су се држали: Ђурђевић (Макенћ), Десимировић (Звекић), Марковић (Слави-нић) и Милојевић (Петковић). Па и Д. Николићева (Даринка), С. Бркићева (Ката) и Банић (слуга) нису кварили складност у целини. Најтежи задатак имала је овога вечера М. Максимовићева (Јованка). Тад задатак био је у томе, да игром својом ослаbi у публици успомену на М. Рајко-вићку, која је приказом те улоге стекла признања у нашега света. Што је то М. Максимовићево испало за руком сасвим, осим у последњем чину, кад се баца на груди Славићу — служи јој на част и дику. Међу тим она ће сву тешкоту и те сцене моћи савладати, чим приbere мало више вештине и чим се мало више одомаћи на позорници. Само би јој још ваљало, да се одучи од сувише брзог говора, па ће јој приказ одмах много више вредити. Кад се сувише брза, нити се могу нагласити речи, као што то смишља-

захтева, нити се може говор добро разумети, а овамо је прва дужност свакоме глумцу, да чисто, јасно и разговетно изговара сваку реч на позорници. Та глумац није ваља да на позорници само себе већ нешто мало и публике ради!

Ј. Т.

(Недељни ред позоришних представа.) У уторак 28. јануара први пут: „Господар новница.“ Позоришна игра у 4 чина и пет слика, написао Жорж Оне, с француског превео Милован Ђ. Глишић. — У четвртак 30. јануара први пут: „Гра-динка и син му Немања.“ Хисторијска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић. — У суботу 1. фебруара: „Тражи се васпитач.“ Шаљива игра у 2 чина, с немачког превео М. Х. С. — И: Концерат г. Душана Јанковића, ликово је српског певачког друштва у Руми, уз суделовање српске народне позоришне дружине. — У недељу 2. фебруара: „Циганин.“ Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Сиглигети, посрбио Јустин М. Шимпћ, за српску позорницу удеосио А. Хадић, музика од А. Милчинског.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

* (Наследник.) „Српске новине“ од 24. јануара о. г. јављају: „Вечерас не ће бити представе. Сутра у суботу 25. јануара о. г. приказиваће се „Наследник“, комедија у 4 чина од Е. Ожјера. Ова измена репертоара дешава се због тога, што су неки чланови отишли у војску.“

СИТИЦЕ.

(Идеално поштовање). Жена. Што не ски-неш фрак: испрљаје се на лактовима.

Муж. Ала си ти чудновата! Ти знаш да ја пашем његовој преузвишености, а он воли да се с њим човек разговара само у фраку.

Издаје управа српског народног позоришта.

— 64 —

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

20. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИЛАТЕ

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 26. ЈАНУАРА 1886.

ГРАНИЧАРИ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕСМАМА, ОД Ј. ФРАЈДЕНРАЈХА, ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО
А. ХАРПТ, МУЗИКА А. МАКСИМОВИЋА.

ОСОБЕ:

Бранко Српњ., обрштар	Милојевић.
Милева, жена му	З. Милојевићка.
Даница, кћи му	С. Миљковићева.
Каролина Либхерц, собарница	Л. Хаџићева.
Смиљанић, трговац	Миљковић.
Мара, слушкиња	С. Бркићева.
Васа Петровић, тамничар, стриц андријин.	В. Димитријевић.
Наредник.	Петровић.
Андреја Миљевић	Ђурђевић.
Маца, жена му	Д. Ружићка.
Милка, кћи му	* * *
Грга Петровић, крчмар	Добриновић.
Јоца Бочић	Васиљевић.
Сава Чуjiћ	Кестерчанек.
Марта	Ј. Добриновићка.
Сима, андријин слуга	Банић.

Официри, војници, стражари, граничари и свирачи. — Збива се у граничарској регименти

У уторак 28. јануара први пут: „ГОСПОДАР КОВНИЦА“. Позоришна игра
у 4 чина и пет склопа. Написао Ђорђ Оне, с француског превео Милован Ђ. Глишић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а увече на каси.

Ко од паших поштованих претплатника жељи своја места и за ову представу задржати.
нека се изволни тога ради пријавити у писарници позор. најдуже до 11 са хата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7^½, А СВРШЕТАК У 10^½ САХАТА.